

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/56/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8713216122
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Jusková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8713216122.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Juskovéj a z členiek senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Jany Burešovej, v spore žalobcov: 1. C. D., nar. XX.XX.XXXX, 2. E. D., nar. XX.XX.XXXX oboch bytom P. E. XXXX/XX, XXX XX J., právne zastúpených spoločnosťou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Nam. sv. Egídia 93, 058 01 Poprad, IČO: 44 250 029, proti žalovanému: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, 815 74 Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa, č.k. 5C/283/2014-191 z 15.03.2019 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok v časti o zaplatenie sumy 2 000 eur priznanej žalobkyni v 1. rade a v časti o zaplatenie sumy 2 000 eur priznanej žalobcovi v 2. rade a v tomto rozsahu konanie zastavuje.
Mení rozsudok vo zvyšku vyhovujúceho výroku tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 7 500 eur a žalobcovi v 2. rade sumu 7 500 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
V prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne v 1. rade a žalobu žalobcu v 2. rade zamietá.
Priznáva žalobkyni v 1. rade voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu.
Priznáva žalobcovi v 2. rade voči žalovanému návrh na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu.
O výške náhrady trov žalobkyne v 1. rade a žalobcu v 2. rade bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto:
I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 15 000,00 eur, žalobcovi v 2. rade sumu 15 000,00 eur, v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.
II. Žalobcom v 1. v 2. rade súd p r i z n á v a náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinný zaplatiť žalovaný, pričom o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa žalobou, súdu doručenou 30.10.2013, doplnenou 05.03.2014, domáhali toho, aby súd uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 15 000,00 eur a žalobcovi 2/ sumu 15 000,00 eur ako nemajetkovú ujmu z dôvodu, že pre protiprávne konanie vodiča motorového vozidla EČV: J. došlo k dopravnej nehode, v dôsledku ktorej zomrel ich syn. Motorové vozidlo bolo poistené u žalovaného.

Súd prvej inštancie konštatoval, že o žalobe rozhodol pôvodne rozsudkom č.k. 5C/283/2014-67 z 28.01.2016, ktorým uložil žalovanému povinnosť žalobkyni 1/ sumu

13 000,00 eur a žalobcovi 2/ sumu 13 000,00 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V dôsledku odvolania žalovaného Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 5Co/129/2016-158 z 26.04.2018 rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V zrušujúcom uznesení sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie o pasívnej legitímácii žalovaného, v konaní ju majú za danú, dôvodom zrušenia bola nemožnosť zistenia predpokladov pre záver súdu prvej inštancie k výške uplatňovaných náhrad nemajetkovej ujmy žalobcami.

Súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu k danosti pasívnej legitímácie žalovaného v konaní, zaoberal sa preto v priebehu ďalšieho konania len posúdením žalovaným vznesenej námietky premlčania a zisteniami vo vzťahu k relevantnosti žalobcami uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy.

Žalovaným vznesenú námietku premlčania uplatneného nároku s poukazom na ust. § 100 ods. 1, § 101 a § 110 Občianskeho zákonníka mal za nedôvodnú. Žalobou bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pre ktorý platí trojročná premlčacia doba, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k zásahu, v dôsledku ktorého sa má náhrada poskytnúť, došlo. V danom prípade začala plynúť dňom nasledujúcim po dopravnej nehode, ktorá sa stala dňa 31.10.2010. Premlčacia doba začala plynúť 01.11.2010 a uplynula by dňa 01.11.2013. Pokiaľ žalobcovia podali žalobu na súd 30.10.2013, podali ju včas. Pokiaľ žalovaný zastával názor, že nárok uplatnený žalobcami sa premlčuje v dvojročnej subjektívnej lehote v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka, mal tento názor žalovaného za nedôvodný, nakoľko pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v práve Európskej únie, ktoré škodu chápe ako majetkovú a nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú. Odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo/156/2017 z 27.3.2018, podľa ktorého extenzívny výkladový postup pojmu „škoda na zdraví“ a rešpektovanie súvislostí právnych inštitútov umožňujú taký záver, že je normatívne prípustná taká interpretácia § 4 ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorej aj nemajetkovú ujmu podľa § 13 Občianskeho zákonníka možno zahrnúť pod škodu na zdraví. Podľa súdu prvej inštancie právny inštitút náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 Občianskeho zákonníka stále ostáva inštitútom náhrady nemajetkovej ujmy a nestáva sa - netransformuje sa na inštitút náhrady škody. Podľa súdu prvej inštancie preto nebolo možné prijať záver, aby sa na predmetný nárok vzťahovala dvojročná premlčacia doba v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka. Odkázal taktiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/194/2001.

Čo sa týka žalobcami uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy u každého z nich vo výške 15 000,00 eur mal za to, že takto uplatnená náhrada v tejto výške bola dôvodná. Úmrtím syna žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv, pričom následok zásahu je nereparovateľný. Žalobcovia s nebohým synom tvorili fungujúcu, usporiadanú rodinu. V dôsledku dopravnej nehody prišli o syna, od ktorého očakávali prevzatie rodinnej firmy v starobe. S prihliadnutím na všetky okolnosti veci súd prvej inštancie nenašiel dôvod na krátenie žalobcami žiadanej nemajetkovej ujmy.

Pri právnom posúdení odkázal na ustanovenia Zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom k 31.10.2010 - § 1 ods. 1, § 2 písm. f), § 4 ods. 1, 2, 3, 4, § 15 ods. 1, 2, na ustanovenia Občianskeho zákonníka - § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 15, § 822, § 823, § 100 ods. 1, § 101, § 102, § 104, § 112.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2.

2. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP.

Žalovaný prioritne poukázal na to, že súd prvej inštancie pôvodne rozsudkom z 28.01.2016 priznal žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v súhrnnej výške 26 000,00 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Voči tomuto rozsudku podal odvolanie len žalovaný, a to iba voči vyhovujúcemu výroku rozsudku. Voči zamietavému výroku rozsudku žalobcovia odvolanie nepodali. V zamietavom výroku nadobudol rozsudok súdu prvej inštancie právoplatnosť. Súd prvej inštancie po zrušení rozsudku vo vyhovujúcej časti odvolacím súdom, ktorým vyslovil právny názor, že nárok uplatnený v konaní je krytý povinným zmluvným poistením, sa preto mal v ďalšom konaní zaoberať len uplatnenou výškou v rozsahu, ktorý zostal predmetom konania. Ak sa zaoberal a rozhodoval o nároku vo výške, ktorá bola žalobcami pôvodne uplatnená, porušil tým aj zákaz zásady reformatio in peius.

Súd prvej inštancie nesprávne podľa žalovaného posúdil aj vznesenú námietku premlčania. Ak súd prvej inštancie pre podporu svojho názoru o včasnosti podanej žaloby poukázal na niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, táto argumentácia už neobstojí, nakoľko súdom prvej inštancie

citované rozhodnutia vychádzali z názoru, že nemajetková ujma nie je krytá povinným zmluvným poistením, pretože sa nejedná o škodu. Tento názor k otázke krytia nároku nemajetkovej ujmy je v súčasnosti už zmenený a keďže náhrada nemajetkovej ujmy je s použitím eurokonformného výkladu pojmu „náhrada škody, škoda na zdraví“ krytá v zmysle ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z., t.j. nárokom, za ktorý možno priznať náhradu peňažnou formou, tak je potom namieste posúdiť takýto nárok v zmysle ust. § 106 Občianskeho zákonníka. Keďže k dopravnej nehode došlo 31.10.2010 a návrh bol na súd doručený 30.10.2013, je zrejmé, že nárok žalobcov bol uplatnený po tom, ako márne uplynula lehota na uplatnenie práva v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka.

Podľa žalovaného nesprávna je aj výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Strata dieťaťa je nepochybne bolestivá, sprevádzaná smútkom, toto však nie je jediným kritériom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, aby smrť syna žalobcov závažnejším spôsobom zasiahla ekonomickú integritu žalobcov. V čase jeho úmrtia neboli naňho odkázaní ani pomocou, ani výživou. Pokiaľ žalobkyňa v konaní uviedla, že došlo v dôsledku úmrtia syna k zhoršeniu jej zdravotného stavu, jej subjektívne tvrdenia neboli objektívne nijako preukázané. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky I.ÚS 2844/14 z 22.12.2015, ktoré sa zaoberá okolnosťami, na ktoré treba prihliadať a na všetky okolnosti prípadu. Poukázal taktiež na ustanovenie Zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v zmysle ktorého, ak bola trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50-násobku minimálnej mzdy, ak právo na odškodnenie majú viacerí poškodení, uvedená suma sa rozdelí medzi nich rovnakým dielom. V roku 2010 minimálna mzda činila 308,00 eur. Súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy tak niekoľkonásobne prevyšuje náhradu, ktorá prináleží obetiam násilných trestných činov, pričom v danom prípade ide o nedbanlivostný trestný čin. Žalovaný preto žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná vo vzťahu k žalobcom náhradu trov konania.

3. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedli, že pokiaľ žalovaný namieta premlčanie žalobou uplatneného nároku, je potrebné vychádzať z toho, že žalobou uplatnený nárok je upravený § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody takýto nárok neupravujú. Je nepochybné, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa preto premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote ako to vyplýva z § 101 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 106 Občianskeho zákonníka upravuje premlčaciu lehotu iba ohľadne nárokov, ktoré sú systematicky zaradené v Občianskom zákonníku v časti týkajúcej sa náhrady škody. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Cdo/265/2009 zo 17.02.2011, na rozhodnutie 2Cdo/194/2011 z 27.11.2012, aj na rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 31Cdo/3161/2008 z 12.11.2008, ktoré zhodne vychádzali z názoru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, pričom počiatok jej plynutia podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, rozsudku 3Cdo/18/2016 z 22.06.2016 je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. Na premlčanie nároku sa preto vzťahuje výlučne objektívna trojročná premlčacia doba. V danom prípade preto premlčacia doba začala plynúť 01.11.2010, dňom nasledujúcim po dni, v ktorom došlo k nehode s následkom úmrtia a uplynula 01.11.2013. Návrh na začatie konania bol podaný 30.10.2013, teda pred uplynutím premlčacej doby, preto k premlčaniu žalobcami uplatnených nárokov nedošlo.

Pokiaľ žalovaný namieta výšku náhrady nemajetkovej ujmy, poukázali na to, že smrť syna bola pre nich mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv. Čo sa týka uplatnenej výšky, poukázali na zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktorý upravuje jednorazové odškodnenie manžela alebo manželky alebo nezaopatrených detí. Podľa nich niet dôvodu rozlišovať medzi stratou blízkej osoby spôsobenou pracovným úrazom alebo dopravnou nehodou keď ide navyše o nároky plne kryté povinným poistením.

4. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcov k jeho odvolaniu uviedol, že zotrváva na dôvodoch odvolania vrátane uvedenej argumentácie majúcej za to, že podanie žalobcov neobsahuje iné skutočnosti než tie, na ktoré by žalovaný už nebol reagoval; žalobcovia, reagujúc na predmetné podanie žalovaného uviedli, že zotrvávajú na svojej argumentácii vo vzťahu k tomu, že nárok, ktorý uplatňujú na súde, bol uplatnený včas.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce. Na prejednanie odvolania nariadil

pojednávane, na ktorom zopakoval dokazovanie v zmysle návrhov sporových strán realizovaných v priebehu celého konania a dospel k záveru o tom, že odvolanie žalovaného bolo opodstatnené, nie však pre všetky dôvody, ktorými argumentoval.

6. Žalobcovia podali na súd žalobu dňa 30.10.2013, na základe ktorej sa začalo konanie, v ktorom požadovali, aby súd uložil žalovanému zaplatiť každému z nich sumu 15 000,00 eur. O žalobe rozhodol súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 5C/283/2014-67 zo dňa 28.01.2016 tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu vo výške 13 000,00 eur a žalobcovi 2/ sumu vo výške 13 000,00 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia.

Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť v 2. výroku, t.j. vo výroku ktorým súd prvej inštancie v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a to dňa 14.04.2016 z dôvodu, že voči tomuto výroku nepodala odvolanie žiadna zo sporových strán.

Podľa § 230 CSP ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova.

Existencia prekážky právoplatne rozhodnutej vecí tvorí neodstrániteľnú prekážku konania, na ktorú je súd povinný prihliadať ex offo.

Súd prvej inštancie sa rozsudkom č.k. 5C/283/2014/-191 z 15.03.2019 mal zaoberať a rozhodovať už len o sume nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá zostala predmetom konania po zrušení vyhovujúceho výroku odvolacím súdom, avšak opätovne rozhodoval o celom pôvodne žalobou uplatnenom nároku, t.j. sume 15 000,00 eur každého zo žalobcov. V rozsahu rozdielu medzi touto sumou a sumou, ktorá zostala predmetom konania zaoberal sa nárokom, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté jeho skorším rozsudkom č.k. 5C/283/2014-67 zo 28.01.2016. Z uvedeného dôvodu odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. a) v súlade s § 391 ods. 1 rozsudok súdu v časti o zaplatenie sumy 2 000,00 eur priznanej žalobkyni v 1. rade a v časti o zaplatenie sumy 2 000,00 eur priznanej žalobcovi v 2. rade zrušil a v tomto rozsahu konanie zastavil.

7. Predmetom odvolacieho konania po zrušení časti rozsudku a zastavení konania v časti, v ktorej bol rozsudok zrušený, zostal nárok žalobcov voči žalovanému na zaplatenie sumy 13 000,00 eur pre každého z nich.

8. Námietka neexistencie pasívnej legitímácie žalovaného bola posúdená odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení č.k. 5C/129/2016-158 z 26.04.2018 ako nedôvodná. Obsah odvolacej argumentácie bol preto v rozsahu prevyšujúcom časť nároku, o ktorom už bolo rozhodnuté, skoncentrovaný na tvrdenie o nesprávnosti skutkového zistenia a nesprávnosti právneho posúdenia sporu súdom prvej inštancie, a to vo vzťahu k posúdeniu námietky premlčania ako aj výške priznanej náhrady, podľa žalovaného nezodpovedajúcej predpokladom a okolnostiam, ktoré bolo potrebné skúmať.

9. Fyzická osoba má v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo domáhať sa, okrem práva definovaného v odseku 1 tohto zákonného ustanovenia, tiež práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pokiaľ by sa zadosťučinenie podľa odseku 1 nezdalo postačujúce, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Predmetné zákonné ustanovenie je v systematike Občianskeho zákonníka zaradené v jeho prvej časti, prvom oddiele Fyzické osoby medzi zákonné ustanovenia so spoločným nadpisom Ochrana osobnosti. Ide o satisfakčný nárok v oblasti nemateriálnych osobnostných práv vyjadrený finančným ekvivalentom, ktorý síce práve pre jeho majetkový charakter podlieha premlčaniu, nie však v lehotách vzťahujúcich sa k náhrade škody. Aj keď, ako bolo už v tomto konaní ustálené, je to žalovaný, na ktorého sa vzťahuje povinnosť v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) v spojení s § 15 ods. 1 Zákona č. 380/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, uhradiť poškodenému uplatnený a preukázaný nárok na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

10. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako právo majetkovej povahy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote; premlčacia doba u nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 101 Občianskeho zákonníka je trojročná (rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - sp.zn. 2Cdo/194/2011 z 27.11.2012, 5Cdo/265/2009 zo 17.02.2011), z hľadiska počiatku jej plynutia je viazaná na okamih kedy došlo k zásahu objektívne spôsobilému porušiť právo osoby zásahom dotknutej.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je 3-ročná a plynie odo dňa keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

V danom prípade došlo k dopravnej nehode, úmrtiu syna žalobcov dňa 31.10.2010, trojročná premlčacia doba začala plynúť v deň nasledujúci po tejto udalosti. Vtedy mohli žalobcovia vykonať svoje právo po prvý raz, žalobcovia dali žalobu na súd dňa 30.10.2013, t.j. pred uplynutím premlčacej doby, ktorá by v tomto prípade uplynula 01.11.2013. Žalobou uplatnené nároky preto premlčanými neboli. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z hľadiska premlčania nie je možné posudzovať podľa § 106 Občianskeho zákonníka ako mienil žalovaný.

11. V uznesení, ktorým bol prvý rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku zrušený, odvolací súd uviedol, že pokiaľ súd prvej inštancie priznal každému zo žalobcov sumu vo výške po 13 000,00 eur, ide o rozhodnutie z ktorého neboli zistiteľné predpoklady pre záver ku ktorému dospel, nebolo zistiteľné z akých skutkových okolností ku kvantifikácii súd dospel. Odvolací súd súčasne vymedzil právne významné úvahy, ktoré sa mali stať základom nového rozhodnutia súdu prvej inštancie. Oboznámením sa s rozhodnutím prvoinštančného súdu v tejto časti, ktoré sa stalo novým predmetom odvolacieho prieskumu, nie je však možné konštatovať, že k tomu došlo.

12. Dokazovaním realizovaným v priebehu prvoinštančného aj odvolacieho konania bolo zistené, že dňa 31.10.2010 okolo 02.00 hod. došlo na hlavnej ceste č. 68 pri obci Pusté Pole k dopravnej nehode motorového vozidla zn. S., R.: J ktoré riadil vodič I. E. v smere cesty od obce T. na P. a v pravotočivej zákrute nad obcou G. G. neprispôsobil rýchlosť jazdy vozidla stavu, povahe vozovky a svojim schopnostiam, v dôsledku čoho prešiel do protismeru, kde prednou časťou vozidla narazil do stromu stojaceho pri okraji vozovky. Zo znaleckého posudku znalca z odboru cestnej dopravy W.. I. G. vypracovaného pre potreby trestného konania V.: M. -225/JP-SL-2010 vyplýva, že vodič motorového vozidla I. E. jazdil bezprostredne pred dopravou nehodou po suchej vozovke mimo obec rýchlosťou 121,95 km/h a takáto rýchlosť vozidla bola aj v čase vybočovania vozidla zo svojho smeru na ľavú stranu vozovky. V danom úseku však bola dovolená rýchlosť 90 km/h. Príčinou dopravnej nehody podľa znaleckého posudku bola nesprávna reakcia, resp. nesprávna technika jazdy vodiča vozidla S.. Znalec v znaleckom posudku konštatoval, že je predpoklad, že pri dovolenej rýchlosti v danom úseku, t.j. pri rýchlosti 90 km/h, by nedošlo k vybočeniu vozidla zo smeru jeho jazdy a teda by nedošlo k nárazu do stromu a nedošlo by k dopravnej nehode. Pri dopravnej nehode došlo k usmrteniu vodiča a dvoch spolujazdcov, jedným z nich bol G. D., syn žalobcov, ktorý zraneniam na mieste podľahol. Z listu o prehliadke mŕtveho a z úmrtného listu G. D. vyplýva, že tento zomrel dňa 31.10.2010 o 3.15 hod. Spolujazdec C. D. zraneniam podľahol po prevoze do NsP Prešov. Ďalší dvaja spolujazdci - G. J. a I. O. utrpeli ťažké zranenia s predbežnou dobou liečenia najmenej 4 mesiacov. V čase dopravnej nehody vlastníkom motorového vozidla S. A6 bol B. D., ktorý predmetné vozidlo požičal svojmu synovi C. D., ktorý tiež v dôsledku dopravnej nehody zomrel. V čase dopravnej nehody bolo motorové vozidlo poistené u žalovaného. Zo správy žalovaného vo vyšetrovacom spise vyplýva, že škodovú udalosť nahlásil B. D. žalovanému dňa 09.11.2010.

Vyšetrovateľ PZ OR Úradu justičnej a kriminálnej polície Stará Ľubovňa uznesením sp. zn. ČVS: ORP-225/JP-SL-2010 začal dňa 31.10.2010 trestné stíhanie za prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a/ Tr. zák. a za prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona.

Uznesením vyšetrovateľa OR PZ Úradu justičnej a kriminálnej polície Stará Ľubovňa ČVS: ORP-225/JP-SL-2010 zo dňa 27.12.2010 bolo trestné stíhanie zastavené, v odôvodnení ktorého je uvedené, že príčinou dopravnej nehody z technického hľadiska bola nesprávna reakcia, resp. nesprávna technika jazdy vodiča I. a E.. Dopravnú nehodu zavinil vodič I. E. tým, že porušil ust. § 9 ods. 1, §16 ods. 1, § 137 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke. Vodič I. E. na mieste nehody zomrel. Pri pitve menovaného boli zistené negatívne hladiny etylalkoholu. Trestné stíhanie bolo vyšetrovateľom zastavené, lebo trestné stíhanie je neprípustné proti tomu, kto zomrel.

Z vyšetrovacieho spisu OR PZ SL č. ORP-225/JP-SL-2010 tiež vyplynulo, že v motorovom vozidle sa viezlo päť osôb, dve I. O. a G. J. nehodu prežili. I. O. uviedol, že na zadných sedadlách vozidla okrem

neho a G. J. sedel aj syn žalobcu. On sedel v strede, po jeho pravej ruke sedel G. J. a po ľavej G. D.. G. J. uviedol, že nikto z nich nemal zapnuté bezpečnostné pásy.

Žalobcovia vo vzťahu k tomuto dôkaznému prostriedku cestou svojho právneho zástupcu uviedli, že čo sa týka nezapnutých bezpečnostných pásov je obvyklým to, že osoby sediace vzadu v aute sa nezapínajú, aj keď je pravdou, že aj ten ktorý sedí vzadu, sa zapnúť má.

13. Výsluchom žalobcov bolo preukázané, že G. D. bol jedným, mladším, zo synov žalobcov. V čase úmrtia bol plnoletý, zárobkovo činným nebol nakoľko sa ešte len pripravoval na svoje budúce povolanie automechanika, počas štúdia pracoval aj pomáhal otcovi - žalobcovi v 2. rade v rodinnej firme, autoservise, v ktorej mal byť podľa žalobcov pokračovateľom.

Žalobkyňa v 1. rade uviedla, že sú malá rodina, žili tzv. „pre seba“, súdržne, syn G. jej pomáhal aj so starostlivosťou o jej matku, ktorá 2 týždne po nehode zomrela, bol nekonfliktný, bolo to ich „slniečko“. Psychicky sa neliečila, zhoršil sa jej ale zrak, cíti beznádej, v rodine je narušená psychika. V minulosti sa venovala spevu, s tým skončila, je nezamestnateľná, v čase nehody bola živnostníčka, pri uchádzaní sa o zamestnanie sa netají tým, že sa jej zabil syn, nemá problém o tom rozprávať, zamestnanie však nenašla, preto pracuje v manželovej firme, zničilo im to život.

Žalobca v 2. rade sa pripojil k vyjadreniu žalobkyne v 1. rade. Uviedol, že k lekárom nechodí, syn mu chýba, s odstupom času je to ešte horšie, ťažko to prežíva. Pomáha mu samota, jeho podnikanie sa nezmenilo.

14. Východiskovou základňou výkladu právnych noriem a ich aplikácie na konkrétne skutkové okolnosti je taký postup, ktorý rešpektuje právny poriadok, spoločenské podmienky, zodpovedá logickým pravidlám a eliminuje vznik možných hodnotových rozporov. Podstatným je zmysel a účel právneho predpisu.

15. Ustanovenia § 11 a § 13 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka patria k normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k normám, ktorých hypotéza nie je ustanovená právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám hypotézu právnej normy z vopred neobmedzeného okruhu okolností vymedzil. Je teda na súde, aby z okolností konkrétnej veci dospel k záveru, či určitá osoba má nárok na ochranu a ak áno, na akú, v akej výške. Rozhodnutie súdu má pritom zodpovedať všeobecne prijímaným predstavám spoločnosti o spravodlivosti, zdravému rozumu, aj zásade primeranosti, ktorá je vlastná európskej právnej kultúre.

16. Obsah práva na ochranu osobnosti upraveného v § 11 nadväzuje na komplex s Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami zakotveného základu právnej úpravy všeobecného osobnostného práva, konkretizujúc ho. Zo znenia § 11 Občianskeho zákonníka vyplýva, že do rámca všeobecnej úpravy ochrany osobnosti patrí aj právo na súkromie.

Obsah práva na súkromný život, ktorý je chránený, interpretoval v niektorých svojich rozhodnutiach, aplikujúc článok 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Európsky súd pre ľudské práva. Podľa tohto súdu by bolo príliš reštriktívnym limitovať tento pojem na „vnútorný kruh“, v ktorom môže jedinec viesť svoj vlastný život podľa svojich predstáv a úplne z neho vylúčiť svet do tohto kruhu nezahrnutý. Rešpektovanie súkromného života musí taktiež zahŕňať do určitej miery aj právo vytvárať a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami (Európsky súd pre ľudské práva, rozsudok vo veci Niemitz proti Nemecku zo 16.12.1992, sč.č. 13710/88).

17. Skutkové okolnosti prejednávanej veci dali jednoznačnú odpoveď na otázku v tom zmysle, že žalobcovia majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, otázkou, ktorú bolo potrebné zodpovedať bolo, v akej výške.

18. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia, obidve tieto východiská je potrebné vyhodnotiť kumulatívne.

Čo sa týka závažnosti vzniknutej ujmy, aj keď je daná súdu možnosť autonómnej interpretácie veci, ktorú má posúdiť keďže musí vychádzať z individuálnych okolností každej prejednávanej veci, ktoré vyplynú zo skutkových zistení, je možné pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzať z názoru vyjadreného v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn.: 4Tdo1402/2015 z 12.04.2016. Podľa tohto názoru súdu pri úvahách o výške náhrady nemajetkovej ujmy treba vychádzať z princípu proporcionality a zohľadňovať okolnosti tak na strane poškodeného (pozostalého) - najmä intenzitu

jeho vzťahu so zomretým, ich vek, otázku komplexnej existenčnej závislosti pozostalého od usmrtenej osoby, či prípadné poskytnutie satisfakcie pozostalým, ako aj okolnosti na strane pôvodcu ujmy - najmä jej postoj k prejednávanej veci, dopad udalostí do jeho duševnej sféry a mieru zavinenia, eventuálne spoluzavinenie usmrtenej osoby. Tvrdenie o preukázaní požadovaných skutočností je na žalobcovi. Duševné útrapy spojené s prežívaním usmrtenia blízkej osoby je potrebné pre účely stanovenia výšky náhrady posudzovať primárne z pohľadu obvyčajného (priemerného) človeka a jej prípadné zníženie alebo zvýšenie je možné odvinúť iba od okolností, ktoré sú v rámci trestného konania riadne doložené a preukázané poškodeným.

Názor vyplývajúci z tohto rozhodnutia je podľa odvolacieho súdu, pri absencii konkrétne právnu normou definovaných kritérií akceptovateľný bez ohľadu na to, že nejde o názor najvyššej súdnej autority Slovenskej republiky, ale autority iného členského štátu Európskej únie, s ktorým má však Slovenská republika spoločnú históriu a príbuznú právnu úpravu. K obdobným kritériám sa priklonil aj Ústavný súd Českej republiky v náleze I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015 (bod 53).

19. Odvolací súd nemal žiadne pochybnosti o úprimnosti vyjadrení oboch žalobcov (na rovnocennej úrovni bez ohľadu na rozsah ich verbálnych prejavov) o tom, že tragická udalosť pri ktorej zomrel ich syn G. im doslova zničila život. Pochybnosti nemal o tom, že išlo o súdržnú rodinu, v ktorej si jednotlivci boli oporou a tak to malo byť aj v budúcnosti. V tomto zmysle stupeň ich duševných útrap nemusel byť hodnotený ani odborníkom v danej oblasti, túto okolnosť bolo možné posúdiť z kontextu a komplexu ich vyjadrení a vizuálneho pozorovania súdom. Je zrejmé, že úmrtím syna sú definitívne ochudobnení o rozvoj vzájomných citových, sociálnych väzieb. V našej spoločnosti je pritom prirodzené, že vzťahy medzi rodičmi sa plnoletosťou detí nepretŕhajú, práve naopak, prechádzajú vývojom a nadobúdajú nový, niekedy kvalitou ešte hlbší rozmer. Žalobcovia od syna existenčné závislí neboli, syn sa ešte len učil za automechanika a ako uviedol žalobca v 2. rade, bol to on, ktorý žil z príjmu rodičov. Satisfakcia im pre úmrtie vinníka dopravnej nehody, ktorý jazdiac rýchlosťou 121,95 km/h, v dôsledku nesprávnej techniky jazdy vedenie vozidla nezvládol, im daná byť nemohla.

Z trestného spisu však vyplynula dôležitá okolnosť, ktorú súd prvej inštancie nehodnotil, ktorá však mohla byť jedným z faktorov potenciálne schopných ovplyvniť dôsledky dopravnej nehody na telesnú integritu syna žalobcov, a to tá skutočnosť, že syn žalobcov nemal byť pripútaný bezpečnostným pásom. Žalovaný pritom v priebehu prvoinštančného konania žiadal vykonať dokazovanie trestným spisom za účelom zistenia podieľania sa syna žalobcov na vzniku škody.

20. Podľa § 8 ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou Zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení účinnom ku dňu dopravnej nehody, osoba sediaci na sedadle povinne vybavenom bezpečnostným pásom alebo iným zadržiacim zariadením je povinná toto zariadenie použiť.

Vozidlo S. A6 bolo bez pochyby vozidlom vybaveným bezpečnostnými pásmi, použitie bezpečnostných pásov patrí medzi základné bezpečnostné opatrenia, ktoré chránia život a zdravie vodičov a spolujazdcov, ich použitie zvyšuje pravdepodobnosť prežitia, a to niekoľkonásobne viac u zadných sedadiel, ktoré sú umiestnené v bezpečnejšom prostredí. Nepripútaná osoba pritom ohrozuje nielen seba, ale aj ostatné osoby v aute.

21. Skutková okolnosť nepripútania sa syna žalobcov bezpečnostným pásom je okolnosťou, na ktorú nebolo možné vo vzťahu k nároku žalobcov neprihliadať. O tom, že porušenie právnej povinnosti potenciálne schopnej ovplyvniť priebeh škodovej udalosti zo strany obete dopravnej nehody je okolnosťou existencia ktorej môže viesť k obmedzeniu práva vo vzťahu k nároku na odškodnenie vyplýva aj z rozsudku Súdného dvora Európskej únie (Veľká komora) C-300/10 z 23.10.2012 vo veci Vítor Hugo Marques Almeida/ Companhia de Seguros Fidelidade - Mundial SA. V tomto rozsudku súd uviedol, že je možné aj odoprieť, obmedziť nárok obete, ak poškodený prispel k vzniku svojej škody, pričom za relevantný argument v prospech iného hodnotenia nemožno považovať okolnosť vážneho poškodenia zdravia.

22. Na odvolacom pojednávaní strany sporu pri úvahe o relevantnosti novej výšky požadovanej náhrady zhodne poukázali na výšku náhrad vyplývajúcu z obdobnej právnej úpravy - Zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, žalobcovia aj na Zákone č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ktoré podľa nich v zmysle kvantifikácie mohli byť východiskom pre stanovenie výšky náhrad.

Odvolací súd prihliadajúc na zhodu argumentácie sporových strán vo vzťahu k novej výške náhrady porovnaním tam zákonodarcom zvolenej kvantifikácie zistil, že v zmysle § 5 ods. 1 veta 2. a 3. Zákona

č. 15/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilným trestným činom v znení ku dňu dopravnej nehody, zákonodarca zakotvil, že ak bola trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50-násobku minimálnej mzdy. Ak právo na odškodnenie majú viacerí poškodení, rozdelí sa uvedená suma medzi nich rovnakým dielom. V čase nehody bola minimálna mzda vo výške 380,00 eur, 50-násobok predstavuje 15 400,00 eur, pri dvoch poškodených 7 700,00 eur na jedného.

(Zákonná úprava daná Zákonom o sociálnom poistení č. 461/2003 Z.z. na ktorú, jej § 94 ods. 1 navyiac poukazovali žalobcovia aj v písomnom vyjadrení, neupravuje nároky osôb v príbuzenskom pomere aký bol predmetom konania).

23. Odvolací súd, vychádzajúc z tvrdení žalobcov, hodnotenia dôkazov vykonaných v priebehu celého konania v ich jednotlivosti ako aj v ich vzájomnej súvislosti, úvah samotných sporových strán vo vzťahu k nožnej komparácii v zmysle kvantifikácie primeranosti náhrad uplatnených žalobcami, dospel k záveru, že primeranou náhradou nemajetkovej ujmy v zhodnej výške pre oboch žalobcov je čiastka 7 500,00 eur. Ide o sumu, ktorá neprekračuje sumy priznávané súdmi ani Európskym súdom pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva v medializovanej veci Kontrová proti Slovenskej republike (tzv. tušická tragédia) rozsudkom z 31.05.2007 priznal matke, ktorej manžel zastrelil seba a obe ich deti, náhradu nemajetkovej ujmy 25 000,00 eur.

Suma priznaná odvolacím súdom vychádza z kritérií, ktoré odvolací súd uviedol, posudzovaných vo väzbe na zistené okolnosti tak, ako vyplynuli z dôkazov, výsluchom žalobcov a listín zo spisu a z pripojeného vyšetrovacieho spisu.

24. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodov ktoré uviedol vo zvyšku vyhovujúceho výroku zmenil podľa § 388 CSP, nakoľko podmienky pre potvrdenie ani zrušenie prvoinštančného rozsudku neboli splnené.

25. O nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie ako aj nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd na základe § 396 ods. 1, 2 CSP podľa § 255 ods. 1 CSP. Predmetom konania bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, výška ktorej závisela od úvahy súdu. U takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalujúcu stranu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Žalobcovia boli v konaní čo sa týka základu nimi uplatnených nárokov plne úspešní a to tak čo sa týka prvoinštančného ako aj odvolacieho konania, preto im odvolací súd priznal v jednotlivosti voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného ako aj odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrad bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

26. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 rozhodnutiu o zastavení konania v časti a 2 : 1 k rozhodnutiu o zmene rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.